

Copyright foto

SPOTCLEANING

Poetsen met de Franse slag of **quality time** met het dier?

Het is dagelijkse praktijk in een dierenpension: de schoonmaak. Het lijkt niet zo ingewikkeld: emmertje sop, doekje en aan de slag. Maar is het wel zo eenvoudig?

Welke desinfectiemiddelen werken en welke mag je wel en niet gebruiken in je bedrijf? Is het nodig iedere dag een verblijf te desinfecteren? Is uitspuiten met een hogedrukreiniger de manier om hondenhokken schoon te maken? Wat is het verschil tussen reiniging en desinfectie en kun je dit echt niet tegelijkertijd doen, zoals etiketten van sommige middelen beweren? Riekske Willems-Dams geeft je in dit artikel antwoord op deze alledaagse schoonmaakvragen en -problemen.

TEKST: RIEKSKE WILLEMS-DAMS | FOTO'S: SHUTTERSTOCK

Allereerst is het belangrijk om het verschil te kennen tussen reiniging (schoonmaken) en desinfectie (ontsmetten). Reinigen is het verwijderen van zichtbaar vuil en onzichtbaar organisch materiaal zoals urine, ontlasting, speeksel en neusuitvloeiing (snot), om te voorkomen dat ziektekiemen aanwezig kunnen blijven, zich kunnen vermeerderen en verspreiden. Reiniging kan 'nat' met een schoonmaakmiddel of droog met papier, een stofzuiger of bezem. Desinfectie is het dood of inactief maken van een groot aantal ziektekiemen door hitte of met een chemisch goedje. Desinfectie betekent dus niet dat alle micro-organismen worden gedood en een oppervlak is dus niet steriel na het ontsmetten.

Wat zegt de wet?

Een bedrijf dat dieren tijdelijk opvangt of langdurig houdt, heeft te maken met de volgende wetgeving op dit gebied:

- Wet dieren
- Besluit houders van dieren
- Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden
- Arbowet

De wetgeving op het gebied van dieren is weinig concreet en biedt alleen een raamwerk waar een bedrijf zich aan moet houden. In de wet en het besluit staat dat je protocollen moet hebben om ziekteverspreiding te voorkomen. Dit kan onder andere door een goede reiniging en desinfectie. Daarnaast moet een beheerder vakbekwaam zijn, ofwel geschoold op het gebied van wetgeving en hygiëne en de juiste kennis van de verzorging van dieren.

Waarmee je schoon moet maken, is echter niet vastgelegd in de wet. Ontsmettingsmiddelen zijn biociden, en welke je mag gebruiken staat in de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Deze zegt dat we zorgvuldig om moeten gaan met het gebruik van deze biociden en dat we alleen middelen mogen gebruiken die toegelaten zijn door het Ctgb – het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Alle toegestane biociden hebben een N-nummer. Op basis van dat nummer, kun je in de toelatingendatabank van het Ctgb opzoeken hoe je een middel moet gebruiken.

Als laatste is ook de Arbowet van belang. Deze beschrijft onder andere hoe om te gaan met persoonlijke beschermingsmiddelen en gevaarlijke stoffen.

Vuistregels voor schoonmaken

Als je bepaald hebt welk middel je gaat gebruiken voor de schoonmaak en welke voor de desinfectie, dan kun je aan de slag ... of toch niet? Er bestaan veel manieren om een

Copyright foto

verblijf schoon te maken. De volgende punten zijn goede vuistregels voor een protocol.

1. Werk van schoon naar vuil (gezonde en/of jonge dieren het eerst, zieke dieren het laatst).
2. Werk van boven naar beneden.
3. De inwerktijd van een ontsmettingsmiddel is doorgaans 10 minuten bij kamertemperatuur en in een schone omgeving, maar dat geldt niet voor elk middel.
4. Vermijd emmers, dweilen en schrobbers bij het ontsmetten. Gebruik bij voorkeur spuitflessen in plaats van sprayflacons vanwege aerosolvorming (kleine vochtdruppels die inmiddels iedereen kent vanwege corona) en die veroorzaken beschadiging van luchtwegen van mens en dier.
5. Na schoonmaken en ontsmetten is het goed droogmaken van de oppervlakte erg belangrijk, anders kan een achtergebleven kiem alsnog weelderig gaan groeien.
6. Gebruik geen producten met chloorxylenol, bijvoorbeeld Dettol, bij katten. Deze zijn giftig voor hen.
7. De meeste desinfectiemiddelen worden inactief door organisch vuil. Dit betekent dus dat een oppervlak altijd eerst schoongemaakt moet worden voordat het ontsmetten kan plaatsvinden. Zeker chloor wordt direct inactief door vuil. Moderne ontsmettingsmiddelen zoals pentakalium bis(peroxymonosulfaat)bis(sulfaat), bijvoorbeeld Virkon S, en waterstofperoxide hebben betere reinigende eigenschappen, worden minder snel inactief door organisch vuil en werken sneller dan chloor.

Wist je dat reiniging en desinfectie van verblijven voor minder dan vijftig procent bijdraagt aan het voorkomen van ziekteverspreiding? Handhygiëne, goed schoeisel en hygiënische omgang met kleding zorgen voor de rest. Om geen kiemen te verspreiden via de handen, kun je handschoenen gebruiken, je handen goed wassen met zeep of door handgel(alcohol) te gebruiken.

Wist je dat reiniging en desinfectie van verblijven voor minder dan 50% bijdraagt aan het voorkomen van ziekteverspreiding?

Copyright foto

Verwisselbaar schoeisel of overschoenen werken beter tegen verspreiding van ziektekiemen dan handdoeken met ontsmettingsmiddel of voetbaden (vanwege inactivatie door organisch vuil en inwerktijd). Uit de literatuur blijkt dat fout gebruik van voetbaden zelfs voor meer verspreiding van ziektekiemen zorgt, dan als er geen maatregelen worden genomen.

Spotcleaning

Hoe zit het dan nu met die *quality time*? Spotcleaning – dus alleen schoonmaken wat vies is – is het best toe te passen bij katten. Katten zijn enorm stressgevoelig en vooral binnenkatten zijn weinig gewend. Als ze dan tijdelijk in een asiel of pension zitten, levert dit per definitie stress op en neemt de kans op ziekte toe. Wanneer een dier stress ervaart, scheidt het meer ziektekiemen uit waardoor de infectiedruk in de omgeving toeneemt. Dit alles willen we natuurlijk voorkomen!

Voor een kat leveren verplaatsingen stress op, dus ik adviseer om een kat vooral niet uit het verblijf te halen en in een transportmand te doen voor de dagelijkse verzorging. Het idee van spotcleaning is dat alleen schoongemaakt wordt wat vies is en dat het dier in het eigen hok blijft. Alleen de kattenbak, voer- en drinkbakjes worden iedere dag schoongemaakt en ontsmet voor-

dat ze weer gebruikt worden. Dit vanwege direct contact met speeksel, urine en ontlasting. Een kledje of mandje met haren mag zelfs niet iedere dag vervangen worden. Van haren wordt een kat immers niet ziek en doordat de eigen geur van de kat aan het kledje hangt, werkt dit stressverlagend. Schoonmaken van het hele hok heeft ook weinig meerwaarde tegen de verspreiding van ziektekiemen. Het reinigingsmiddel doodt de ziektekiemen immers niet. Tijd over, zou je dan dus denken als je niet iedere dag alles van boven naar beneden schoon hoeft te schrobben. Maar nee, die tijd dien je te gebruiken voor een goede inspectie van de ruimte om alle vieze plekken te ontdekken, het gedrag van de kat te bestuderen en het dier aandacht te geven. Vaak is de schoonmaak het enige moment op een dag waarop er aandacht is voor de individuele kat. Deze tijd moet dus goed besteed worden. Is een dier slomer dan normaal, vertoont het ziekteverschijnselen? Zo ja, dan kun je meteen actie ondernemen.

Ook voor honden

Ook bij honden kan de spotcleaningmethode gebruikt worden. Maak schoon wat vies is, maar laat vooral de eigen geur in de omgeving aanwezig. Voor veel pensionhouders voelt dit misschien als poetsen met de Franse slag, maar zie het als extra tijd voor het dier!

Tot slot nog een tip over het gebruik van een hogedrukreiniger. Door de hoge druk worden ziektekiemen verder door de lucht verspreid dan andere schoonmaakmethodes. Het risico bestaat dat mens en dier deze inademen door het ontstaan van aerosolen. Beter is het dus om geen hogedrukreiniger te gebruiken of anders goede hygiëne-voorzorgsmaatregelen te nemen. Het Fear Free Shelter-programma (fearfreeshelters.com) besteedt uitgebreid aandacht aan het herkennen van stresssignalen en hoe je hiermee om kunt gaan. Zij raden spotcleaning aan om stress te verminderen. Ik raad iedereen die met dieren werkt aan om deze website eens te bekijken! ←

Riekske Willems-Dams is eigenaar van VetQuest. Ze is afgestudeerd als dierenarts en heeft vele jaren ervaring in werken met dieren, zowel in de praktijk als binnen een asieltomgeving. Met

VetQuest richt ze zich op Shelter Medicine, een nieuw vakgebied binnen de diergeneeskunde dat focust op in groepen gehouden gezelschapsdieren. Dit vooral preventief door goede protocollen en bedrijfsvoering, maar ook voor uitbraakmanagement. Kijk voor meer informatie op www.vetquest.nl.

